

9. SINIF HİKÂYE ÜNİTESİ

Hikâye

Hikâye (öykü); yaşanmış ya da yaşanabilir olay veya durumların kişi, yer ve zamana bağlı olarak okuyucuda heyecan ve zevk uyandıracak şekilde anlatıldığı kısa edebî türdür.

XIV. yüzyılda İtalyan edebiyatında Boccaccio'nun (Bokaçyo) yazdığı Decameron (Dekameron) adlı eser, hikâye türünün ilk örneği kabul edilir.

Türk edebiyatında Tanzimat'tan önce hikâye türünün yerini halk hikâyeleri, destanlar, masallar, mesneviler ve Dede Korkut Hikâyeleri tutmaktaydı. Batılı anlamda hikâye, Türk edebiyatına Tanzimat'la girmiştir.

Ahmet Mithat Efendi'nin Letâif-i Rivâyât adlı eseri ilk hikâye örneklerindendir. Letâif-i Rivâyât'ta yer yer geleneksel hikâyenin anlatım özelliklerine rastlanır.

Teknik açıdan güçlü, Batılı örneklerle benzeyen ilk hikâye ise Samipaşazade Sezaî'nin Küçük Şeyler adlı eseridir.

Hikâye türünün başarılı örnekleri Servetifünun Dönemi, Millî Edebiyat Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi'nde verilmiştir. Günümüzde hikâye, yeni anlatım biçimleri ve teknikleri denenerek edebî türler içinde gelişimini sürdürmektedir.

Hikâyenin bölümleri serim, düğüm, çözüm şeklindedir ancak bazı hikâyelerde bu bölümler bulunmayabilir.

SERİM

Yer ve zamanın belirtildiği, kişilerin tanıtıldığı, olayın anlatılmaya başlandığı bölümdür.

DÜĞÜM

Olayın okuyucuda merak duygusu oluşturacak şekilde işlendiği bölümdür.

ÇÖZÜM

Olayların düğümlerinin çözüldüğü bölümdür. Okuyucuda merak uyandıran sorular bu bölümde cevaplanır.

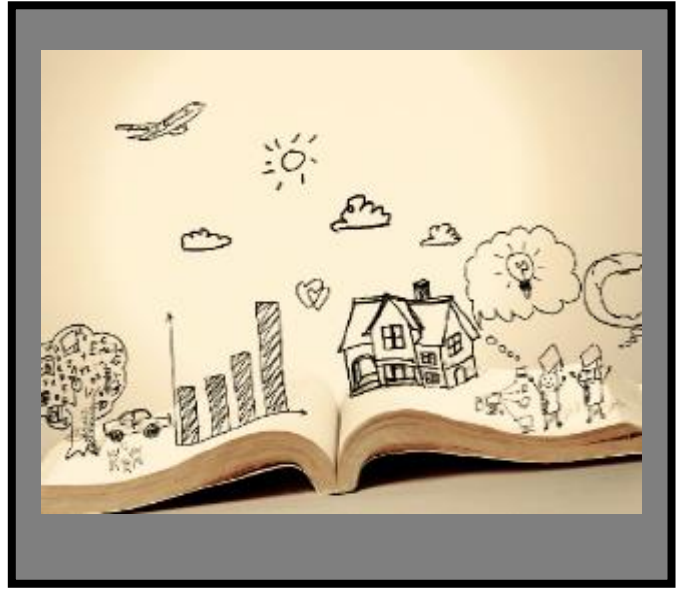
HİKÂYENİN YAPI UNSURLARI

KİŞİLER

MEKÂN

OLAY
ÖRGÜSÜ

ZAMAN

Hikâyede anlatılan olayları veya durumları yaşayan kahramanlar hikâyenin kişi kadrosunu oluşturur. Bu kişiler kurmaca kişilerdir.

Olay örgüsü; hikâye kişilerinin başından geçen olaylar dizisidir, hikâyedeki ana olaya bağlı küçük olayların peş peşe sıralanmasıyla oluşur.

Mekân, olayın geçtiği yer ya da yerlerdir. Yazar, olayın akışı içinde ayrıntıya girmeden mekânı tanıtır.

Zaman, olayın başlangıcından bitişine kadar geçen süredir. Olay, baştan sona doğru verilebileceği gibi bu sıralamaya uyulmadan da verilebilir. Zaman açıkça belirtilebileceği gibi sezdirilebilir de.

Anlatıcı, hikâyedeki olayı anlatan kişidir. Anlatıcı, yazarın kendisi değil kurmaca bir kişidir. Hikâyede olaylar birinci veya üçüncü kişi anlatıcının ağzından anlatılır.

Bakış açısı; anlatıcının hikâyedeki kişi, olay, yer ve zamanı ele alış biçimi ve bunlara karşı takındığı tutumdur. Üçe ayrılır:

1. Hâkim (Tanrısal / İlahi) Bakış Açısı: Anlatıcı, olaylara ve kahramanlara hâkimdir. Olayların nasıl gelişeceğini bilir ve görür. Olayları anlatırken kahramanların aklından geçenleri ve psikolojilerini yansıtır. Bu bakış açısında anlatıcı üçüncü kişidir.

2. Kahraman (Ben) Bakış Açısı: Olaylar, hikâye kahramanlarından birinin ağzıyla anlatılır. Olayları yaşayan kahraman, olaylar karşısındaki izlenim ve tutumunu kendi bakış açısıyla yansıtır. Bu bakış açısında anlatıcı birinci kişidir.

3. Gözlemci (Müşahit / Kameraman) Bakış Açısı: Anlatıcı; gördüklerini, tanık olduklarını aktarır. Hikâye kahramanlarının aklından geçenleri bilmez. Anlatıcının anlatımı gördükleriyle sınırlıdır. Nesnel bir tutum sergilenir. Bu bakış açısında anlatıcı üçüncü kişidir.

Bir metinde birden fazla anlatıcı ve bakış açısı bulunabilir, anlatıcının değişmesine göre bakış açısı da değişebilir.

Teması, konusu ve çatışma unsurları ile hikâye; yazıldığı dönemin siyasi, ekonomik, kültürel özelliklerini yansıtır.

Tema, hikâyedeki temel duygu veya düşüncedir, soyut ve geneldir: sevgi, dostluk vb. Konu, hikâyedeki duygu veya düşüncenin somut bir duruma bağlı olarak ele alındığı olgudur, temayı sınırlandırır: Türkiye’de aile bağları vb.

Karşılaşma, olay çevresinde gelişen edebî metinlerde çatışmaları, olay halkalarını veya yeni durumları oluşturacak şekilde kahramanların yüz yüze gelmeleridir.

Çatışma, hikâyede karşıt duygu, düşünce ve isteklerin; kişilik özelliklerinin bir arada sergilenmesi ile ortaya çıkan durumdur. Olayların dayandığı asıl ögedir, merak duygusunu canlı tutar: hayal-gerçek çatışması vb.

HİKÂYE TÜRLERİ

Olay Hikâyesi: Bu tarz hikâyenin temeli bir olay anlatımına dayanır. Olay hikâyesinde kahramanların ve çevrenin tasvirine önem verilir, okuyucuda merak ve heyecan duygusu uyandırılır.

Fransız yazar Guy de Maupassant (Giy dö Mopasan) tarafından geliştirilen bu hikâye türüne Maupassant tarzı hikâye de denir.

Olay hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri Ömer Seyfettin, Refik Halid Karay ve Reşat Nuri Güntekin’dir.

Durum Hikâyesi: Durum hikâyesinde ruhsal çözümlemelere ağırlık verilir, olay ikinci planda kalır. Bu tarz hikâyede serim, düğüm, çözüm bulunmaz; okuyucunun merak duygusuna seslenilmez.

Rus yazar Anton Çehov tarafından geliştirilen bu hikâye türüne Çehov tarzı hikâye de denir.

Durum hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri Memduh Şevket Esendal ve Sait Faik Abasıyanık’tır.

ANLATIM BİÇİMLERİ

Öyküleyici metinlerde öyküleme ve betimleme anlatım biçimlerinden yararlanılır.

Öyküleyici Anlatım (Öyküleme): Olay anlatımına dayanan anlatım biçimidir. Bu anlatım biçiminde okuyucuyu olay içinde yaşatmak amaçlanır. Öyküleyici anlatımda kişiler, olay örgüsü, mekân ve zaman öğeleri bulunur; fiil ve fiilimsilere çokça yer verilerek kişiler hareket hâlinde yansıtılır.

Bir başka uçağın sesi gelmeye başladı. Bizim Ada, uçakların üstünden geçtikleri bir yol güzergâhı olmalı ki, hep ya üstümden ya solumdan geçip gidiyorlar. Kedi sustu. Köpeğim gözünü kapadı. Karga sesleri geliyor şimdi de. Vaktiyle bu Ada'ya bu zamanda kuşlar uğrardı. Cıvı cıvı öterlerdi. Küme küme bir ağaçtan ötekine konarlardı.

Betimleyici Anlatım (Betimleme): Varlıkları, durumları zihinde canlandırmayı amaçlayan anlatım biçimidir. Betimleyici anlatımda sıfatlar kullanılarak varlık ve durumlar ayırt edici özellikleriyle verilir. Öznel olanlarına izlenimsel, nesnel olanlarına açıklayıcı betimleme denir. Öznel anlatımlı betimlemelerde okuyucuya izlenim kazandırmak, nesnel anlatımlı betimlemelerde bilgi vermek amaçlanır.

Karşıdaki komşum yabancı subayın buldok cinsi bir köpeği vardı. İri kafalı, koca enseli, iki dişi daima meydanda, yanakları kof ve sarkık, burnu çökük, aksi bir köpek... Bana buldok suratı; bütün dişleri söküldükten sonra acemi bir dişçiye tam takım diş yaptırıp da çene kemikleri çökerek çehresi tanınmayacak şekle giren eski somurtkan (...) tiplerini hatırlatır.

ANLATIM TEKNİKLERİ

Öyküleyici metinlerde gösterme (diyalog, iç konuşma, bilinç akışı), tahkiye etme (kişi tanıtımı, olay anlatımı, geriye dönüş, iç çözümleme, özetleme), pastiş, parodi ve ironi gibi anlatım tekniklerinden yararlanılır.

Gösterme (Sahneleme): Olaylar, kişiler, varlıklar okuyucuya doğrudan sunulur. Anlatıcı, okuyucu ile eser arasına girmez. Okuyucunun dikkati eser üzerinde yoğunlaşır. Bu teknikte kişilerin konuşmaları ve hareketleri yansıtılarak okuyucunun kendisini eserin kurmaca dünyasında hissetmesi sağlanır.

Gösterme tekniği; diyalog, iç konuşma veya bilinç akışı şeklinde olabilir.

Diyalog: Kahramanların karşılıklı konuşmalarına dayanan anlatım tekniğidir. Metne akıcılık kazandırır. Diyalog tekniğinde konuşmalar, kitabi değildir. Kahramanlar, sosyal statülerine uygun biçimde konuşturulur.

İç Konuşma: Kahramanların içsel konuşmalarını aktarmaya dayanan anlatım tekniğidir. İç konuşma tekniğinde, kahramanın duygu ve düşünceleri sesli düşünme şeklinde yansıtılır. Bu anlatım tekniğinde kahraman, karşısında biri varmış gibi kendi kendine konuşur.

Bilinç Akışı: Genellikle XX. yüzyıl modern roman ve hikâyesinde kullanılmış bir anlatım tekniğidir. Bu teknikte de iç konuşmada olduğu gibi kişilerin iç dünyaları, zihinlerinden geçirdikleri doğrudan o kişilerin ağzından, kendi kendilerine konuşmaları şeklinde verilir. Kahraman anlatıcı ve bakış açısı söz konusudur ancak bilinç akışında iç konuşmadan farklı olarak cümleler arasında mantık ilişkisi zayıftır. Daha çok serbest çağrışım yoluyla bir düşünceden bir başka düşünceye atlanır. Bu teknikte dış dünyaya ait nesneler, motifler bilinçaltını harekete geçiren serbest çağrışım öğeleri olarak işlev görür. Bilinç akışı ile iç konuşma tekniği genellikle iç içe kullanılır.

Hikâye Yazma Aşamaları

1.HAZIRLIK

- a. Tema ve konuyu belirleme
- b. Kişileri ve metindeki işlevlerini belirleme

2.PLANLAMA

- a. Olay örgüsünü ve çatışmaları belirleme
- b. Mekânı ve zamanı belirleme
- c. Anlatıcı ve bakış açısını belirleme

3.TASLAK METİN OLUŞTURMA

- a. Plan doğrultusunda metni yazma
- b. Anlatım biçim ve tekniklerinden yararlanma

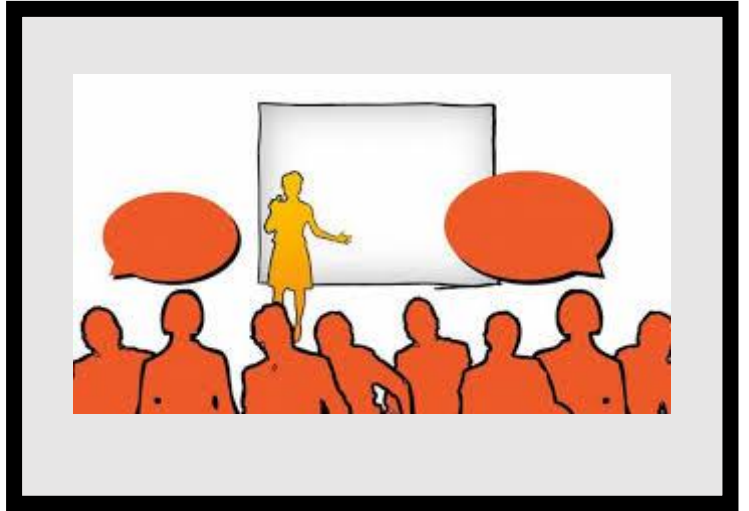
4.METNİ DÜZELTME ve GELİŞTİRME

- a. Metnin tutarlılığını değerlendirme
- b. Anlatım bozukluklarını düzeltme
- c. Yazım ve noktalama hatalarını düzeltme

5.YAZILAN METNİ PAYLAŞMA

Metni yüksek sesle okuma, panoda sergileme; elektronik ortamlarda, kitap, dergi ve gazetelerde yayımlama; yarışmalara katılma gibi yollarla paylaşma

SUNU

Sunu, bir konuda bilgi vermeyi amaçlayan bir konuşmayı işitsel ve görsel öğelerle destekleyen araçtır. Sunuda bütün bir konuşma metni değil konuşma metninin önemli noktaları yer almalıdır. Sunu, konuşmayı destekleyen bir araç olup sunuyu konuşmacının yönlendirmesi gerekir.

Sunu hazırlanırken Őu aŐamalar göz önünde bulundurulur:

1. Sunu Kapak Sayfası Hazırlama

Sununun baŐlangıŐ sayfası olan kapakta konuya ve hazırlayanın adına yer verilir.

2. Sunu Akışı Sayfası Hazırlama

Sunuda anlatılacaklar sırasıyla baŐlıklar hâlinde yazılır.

3. Sunuda Yazı Kullanımı

a. Anahtar Kavramları ve önemli Bilgileri Yansıtmak: Konuyla ilgili temel kavramlar, terimler verilir. Konunun vurgulanmak istenen yönleri belirtilir.

b. Punto, Yazı Karakteri, Satır Sayısı vb.nin UygunluĐu: İçeriğe uygun olan punto, yazı karakteri, satır sayısı vb. biçimsel ögeler belirlenir.

4. Sunuda G rsel ve İŞitsel  gelerin Kullanımı

Konuyu destekleyen, örnekleyen, somutlaŐtıran vb. görsel, işitsel ögeler belirlenir ve yeri geldikçe kullanılır. İçeriğe uygun olmayan görsel ve işitsel ögelerin kullanımından kaçınılır.

5. Yazı-G rsel-Zemin İlişkisi

Sunuda konuyla ilgili görsellere yer verilir, yazı ile görsel arasında uyum sağlanır. Zeminin yazının ve görselin daha net algılanmasını sağlayacak nitelikte olmasına  zen gösterilir.

